

Masereel en China

Het MSK Gent zet, in het raam van Europalia China, de invloed van Frans Masereel op de avant-gardegrafiek van het revolutionaire China in de kijker, voor de periode 1919-1949. Het was een bewogen tijd in China, met de Japanse bezetting en de burgeroorlog die eindigde met de overwinning van Mao.

INVLOED ZONDER ZELF HET TE WETEN

Frans Masereel heeft nooit rechtstreeks contact gehad met Chinese kunstenaars en is niet in het land geweest in de periode die de tentoonstelling behandelt. Het ontbreken van een persoonlijke band blijft bevreemdend, terwijl zijn invloed werkelijk in het oog springt. Masereel maakte pas in 1956 een reis naar China, in het gevolg van koningin Elisabeth. Het is dus geen gemakkelijke tentoonstelling, te meer daar de historische referenties betreffende China – en die zijn nodig om alles te begrijpen – hier bij ons vrij onbekend zijn. Daar staat tegenover dat de bezoeker een bijzonder boeiend stuk Chinese geschiedenis ontdekt, waarin, op het gebied van de grafiek (lees:propaganda en design) een Vlaamse kunstenaar een grote rol heeft gespeeld. Misschien zonder het zelf te weten.

Maar in de landen die model hebben gestaan voor de Chinese revolutionairen, de jonge Sovjet-Unie, Duitsland en Frankrijk (en vooral in de laatste twee) was Masereel bekend, zonet beroemd. Zijn beeldromans haalden hoge oplagen (meer dan 100.000 exemplaren). Zij toonden aan dat men met het beeld – en zonder woorden – de problemen van de tijd kon tonen. Masereel sloot aan bij een min of meer volkse traditie, die van de houtsnede, en ook dat aspect was van groot belang voor de Chinezen, die een nog veel oudere traditie meedragen dan wij.

De houtsnede bestond in China al in de achtste eeuw, heel wat vroeger dus dan in Europa, maar was in de negen-

tiende eeuw uit de belangstelling verdwenen. Deze techniek werd wel nog gebruikt voor de aanmaak van goedkope nieuwsjaarkaarten en werd dus beschouwd als een populair medium. In de negentiende eeuw geraakte de houtsnede ook in Europa uit de mode. Op het einde van de eeuw begonnen kunstenaars (de Nabis, de symbolisten) ze opnieuw te gebruiken. Feit is dat de avant-gardisten die daarna kwamen, de hout- en lino-snede intensief gebruikten, zowel voor klein drukwerk (propaganda) als voor artistiek werk. De Chinese avant-garde dacht er blijkbaar net zo over en gebruikte dit goedkope medium, dat dicht bij de volkskunst staat, volop.

LU XUN

Men kan de periode die de tentoonstelling bestrijkt niet benaderen zonder het over Lu Xun te hebben. Lu Xun (1881-1936) was de gangmaker van de linkse, revolutionaire kunst in China, in een periode toen dat heel wat risico's inhield. Hij studeerde geneeskunde in Japan en werd dan in China leraar en tenslotte docent aan de universiteit van Beijing. Hij ijverde voor een vereenvoudiging van het spelling en de taal (met succes), schreef romans en verzamelde kunst, waarbij veel grafiek uit het buitenland. Zo heeft hij er bijna op zijn eentje voor gezorgd dat jonge Chinese kunstenaars het werk van Käthe Kollwitz, Carl Meffert en Frans Masereel te zien kregen, ook dat van andere kunstenaars, zowel oudere als de Duitse expressionisten.

Frans Masereel, 25 Images de la passion d'un homme, Chinese uitgave: Lu Xun, Shanghai, Liang You Publication Company, 1933, kافت: Lu Xun, 15,5 x 11,9 cm
LU XUN MUSEUM, PEKING

Frans Masereel, Le soleil, Chinese uitgave: Lu Xun, Shanghai, Liang You Publication Company, 1933, kافت: Lu Xun, 15,5 x 12 cm
LU XUN MUSEUM, PEKING

Scheuten, I, nr. 1, uitgever: Lu Xun & Feng Xuefeng, Shanghai, Wild Grasses Book store, 1933, kافت: Lu Xun, 22,2 x 14,1 cm
LU XUN MUSEUM, PEKING

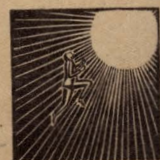
Bernard Shaw in Shanghai, uitgever: Lu Xun & Qu Qiubai, Shanghai, Wild Grasses Book store, 1933, kافت: Lu Xun, 22,2 x 14,1 cm
LU XUN MUSEUM, PEKING

木刻連環圖故事
 麥綏萊勒作
一個人的受難
 魯迅序

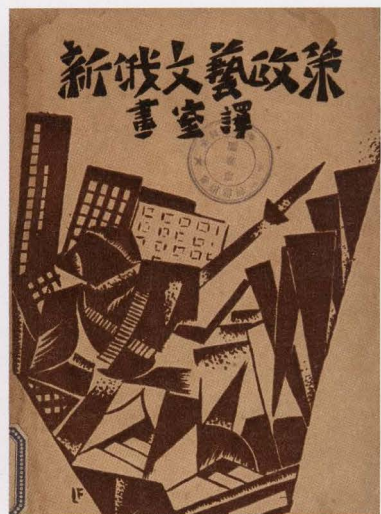
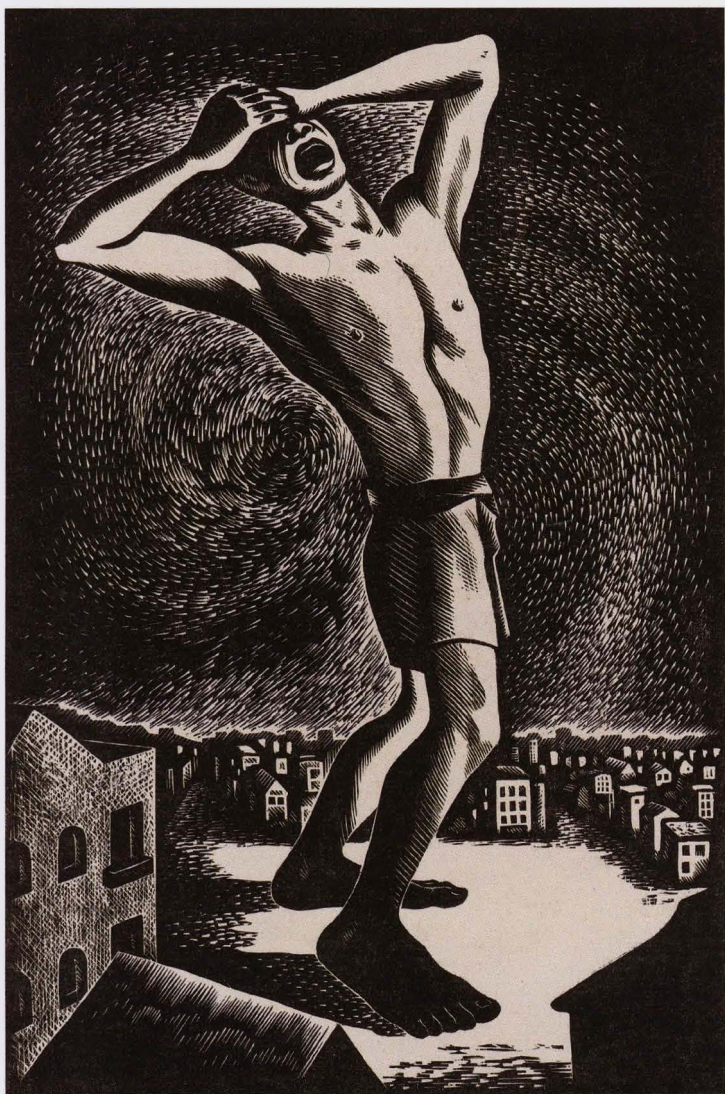
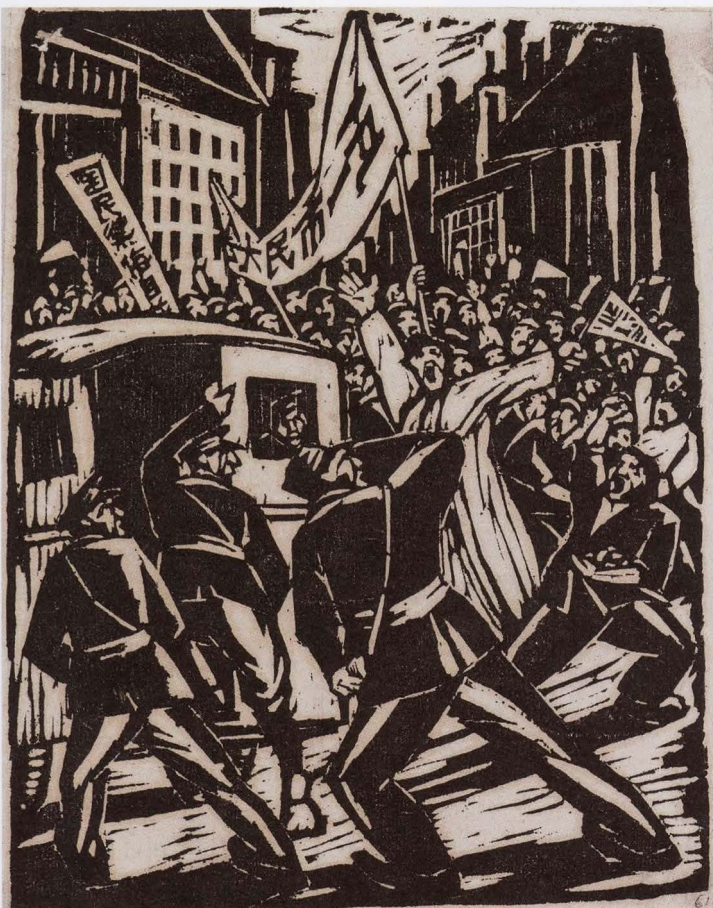
木刻連環圖故事
 麥綏萊勒作
光明的追求
 葉靈鳳序

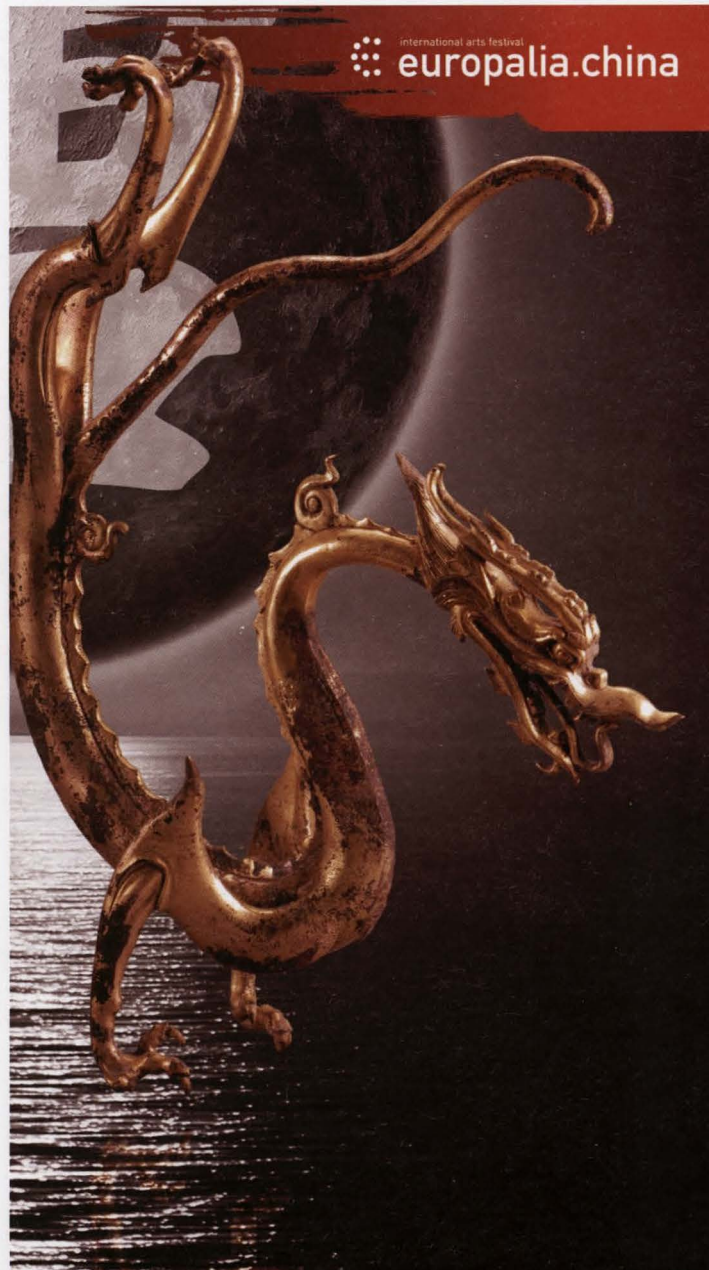

萌芽
 第一卷
1
 1930

歡迎伯納在上海
 馬

DENTS WELCOME SHAW
 Skeptical Oil
 1934

HET OMHELZEN VAN DE MAAN

Spiegel van
de Tang-dynastie

19.12.2009 - 14.03.2010
Provinciehuis Antwerpen

PROVINCIE
ANTWERPEN

Zheng Yefu, *Het gevecht*,
1933, houtsnede,
18,8 x 14,6 cm

NATIONAAL KUNSTMUSEUM
VAN CHINA, PEKING

Huang Xinbo, *Na de
bloedverkoop*, 1948,
houtsnede, 19,4 x 27 cm

NATIONAAL KUNSTMUSEUM
VAN CHINA, PEKING

Zheng Yefu, *Roar China!*
(*Schreeuw China!*), 1935,
houtsnede, 20 x 15 cm

NATIONAAL KUNSTMUSEUM
VAN CHINA, PEKING

*Literair tijdschrift,
maandblad*, 1, nr. 1,
uitgever: Yao Pengzi, Shanghai,
Guanghua Book Company,
1932, koft: Qian Juntao,
25,6 x 18,7 cm

LU XUN MUSEUM, PEKING

*Het cultuurbeleid van
het nieuwe Rusland, v
ertaling: Feng Xuefeng,
Shanghai, Guanghua
Book Company, 1928,
18,6 x 13,4 cm*

LU XUN MEMORIAL, SHANGHAI

Men neemt aan dat Lu Xun kennis maakte met het werk van Masereel toen hij in 1924 de lange roman van Romain Rolland, *Jean-Christophe*, met 600 houtsneden van Masereel, las. Men vertaalde die dan in het Chinees. Lu Xun begon van dan af houtsneden van Masereel op te nemen in tijdschriften, boeken en op de kaften ervan. Hij slaagde er in 1925 zelfs in vier beeldboeken van Masereel in China te laten drukken Dit gebeurde niet met de oorspronkelijke houtblokken, maar via een fotografisch procedé (wellicht fototypie). Het is waarschijnlijk dat de kunstenaar er op dat moment zelfs niets van wist. Lu Xun kocht al die Europese werken niet op de Chinese kunstmarkt, maar via Japan of communistische spionnen die actief waren in West-Europa. Lu Xun overleed vrij jong in 1936.

De communistische beweging in China erkende de buitengewone waarde van het voorbeeld van Lu Xun en Mao richtte kort daarna een Lu Xun academie op, voor de vorming van geëngageerde kunstenaars. De invloed van Masereel blijft daar duidelijk, in het werk van, bij voorbeeld, Wen Tao, Zhang Hui en vele anderen.

EEN PRIMEUR

De tentoonstelling toont vooral werken op papier, boeken en tijdschriften, afkomstig uit het Lu Xunmuseum in Beijing en het Lu Xunmemoriaal in Shanghai. Er zijn ook stukken uit Europese verzamelingen, zoals de stadsbibliotheek van Lyon, die een belangrijk Chinafonds heeft. De commissaris van de tentoonstelling, Gladys Fabre, een specialiste van de avant-garde, is vandaar afkomstig. Wat men hier toont is een primeur voor Europa. Galerie Vorms in Parijs toonde in 1934 de revolutionaire kunst in China. Die tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met Lu Xun zelf. In 1987 toonde het Museum für Ostasiatische Kunst in Keulen de verzameling revolutionaire grafiek van een Japanse vriend van Lu Xun, een boekhandelaar, Uchiyama Kanzo. Die verzameling is nu in het museum voor moderne kunst in Kamakura (Japan). Maar in Keulen kwamen aspecten als boekdesign en tijdschriften niet aan bod.

De revolutionaire houtsnede is zeker na de dood van Lu Xun duidelijk geëvolueerd. De nieuwe machthebber, Mao, wou een positieve communicatie zowel naar de eigen bevolking als naar het buitenland. Er kwam meer en meer kleur in de tot dan toe zuiver zwart-wit houtsneden. Men legde meer de nadruk op de hoop dan op het lijden. De opmerkelijke internationale oriëntering van Lu Xun werd getemperd. China sloot opnieuw de deur voor buitenlandse voorbeelden. Ook dat maakt deze tentoonstelling uniek.

Joost De Geest

info

**Tentoonstelling
Roar China! Lu Xun,
Masereel en de
revolutionaire
avant-garde grafiek in
China, 1919-1949**

Nog tot 7 februari 2010
Open: dinsdag
t.e.m. zondag van
10 tot 18 uur
Gesloten: maandag
Museum
voor Schone Kunsten
Citadelpark
9000 Gent
T. 09 240 07 00
www.mskgent.be